

Titel: Innovatieve behandelingen voor mensen met een bipolaire depressie

10 jaar wetenschappelijk onderzoek bij TOPGGZ Expertisecentrum Depressie van Pro Persona in samenwerking met netwerkpartners.

Afscheidssymposium Dr. Marc Lochmann van Bennekom, psychiater en boegbeeld bipolaire stoornissen van het Expertise Centrum Depressie Pro Persona

Mensen met een bipolaire stoornis hebben veelal te kampen met depressies en hun lijdensdruk komt vooral voort uit de depressie. Toch wordt er maar relatief beperkt onderzoek gedaan naar de behandeling van de bipolaire depressie, is er weinig overtuigende evidentie voor werkzame behandelingen en is onderzoek naar nieuwe behandelmethoden schaars.

De polikliniek bipolaire stoornissen van de TOPGGZ-afdeling Expertisecentrum Depressie (ECD) heeft de afgelopen 10 jaar juist verbetering in de behandeling van mensen met een bipolaire depressie als speerpunt gekozen, in samenwerking met het interne netwerk van Pro Persona en het landelijke netwerk van andere specialistisch afdelingen (die voor een groot deel verenigd zijn binnen het kenniscentrum bipolaire stoornissen; KenBiS).

Marc Lochmann van Bennekom is in die jaren als boegbeeld van het ECD de spil geweest om intern en extern vruchtbare samenwerking te faciliteren, innovatieve behandelingen mee te initiëren, en zo de behandeling van mensen met een bipolaire stoornis, en in het bijzonder met een bipolaire depressie, verder door te ontwikkelen. Zijn afscheid vanwege zijn pensioen is een goede aanleiding om de oogst van deze samenwerkingen van het ECD met de partners rondom innovaties en onderzoeken voor de bipolaire depressie zowel regionaal als landelijk voor het voetlicht te brengen.

Datum: vrijdag 6 juni 2025

Locatie: Theaterzaal, Sterrenberg, Nijmeegsebaan 61

Middagvoorzitter: Dr. Marc Verbraak, RvB Pro Persona

Programma

13.00 – 13.30	Ontvangst
13.30 – 13.40	Welkom door de voorzitter
13.40 – 14.00	Dr. Imke Hanssen (GZ-psycholoog, Radboudumc). Op zoek naar balans: Mindfulness-Based Cognitieve Therapie voor de bipolaire stoornis
14.00 – 14.20	Prof. dr. Eric van Exel (psychiater Amsterdam UMC). Neurostimulatie bij bipolaire aandoeningen
14.20 – 14.40	Dr. Max de Leeuw (psychiater, LUMC). Intraveneuze ketamine bij bipolaire depressie

14.40 – 15.10	Pauze
15.10 – 15.30	Prof. dr. Ger Keijsers (klinisch psycholoog, Pro Persona, RU, Universiteit Maastricht). Schematherapie voor patiënten met een bipolaire stoornis: Een verkenning
15.30 – 15.50	Prof. dr. Eline Regeer (psychiater Altrecht, voorzitter KenBiS, Universiteit van Utrecht). Samenwerking van het Expertisecentrum Depressie binnen het landelijk netwerk van het Kenniscentrum bipolaire stoornissen (KenBiS)
15.50 – 16.10	Drs. Henk Mathijssen (voorzitter plusminus). Samenwerking in onderzoek vanuit clientperspectief
16.10 – 16.20	Slotwoord Dr. Marc Lochmann van Bennekom
16.30 – 18.00	Afscheidsreceptie.

Samenvattingen en personalia

Dr. Imke Hansen

De laatste jaren is er een belangrijke verschuiving binnen de GGZ aan het optreden. Zowel professionals als cliënten erkennen het belang om naast symptomatisch herstel van klachten in te zetten op persoonlijk en maatschappelijk herstel. Er is echter nog maar weinig onderzoek gedaan naar psychologische interventies die ingrijpen op deze drie pijlers van herstel. Mindfulness-Based Cognitieve Therapie (MBCT) lijkt hierbij veelbelovend. Het Balans-onderzoek onderzocht of MBCT een behulpzame interventie is voor mensen met een bipolaire stoornis.

Imke Hanssen is GZ-psycholoog en post-doc onderzoeker bij het Expertisecentrum voor Mindfulness van het Radboudumc.

Prof. dr. Eric van Exel

Bipolaire aandoeningen zijn complexe, chronische en recidiverend van aard. Er zijn maar weinig behandelingsopties die effectief zijn bij hypomanische, manische, depressieve en gemengde beelden. In deze presentatie wordt een actueel overzicht gegeven van de werkzaamheid, verdraagbaarheid en cognitieve effecten van elektroconvulsietherapie (ECT), transcraniële magnetische stimulatie (TMS) en transcraniële gelijkstroomstimulatie (tDCS)

Eric van Exel is, naast hoogleraar ouderenpsychiatrie bij het Amsterdam UMC, erg geïnteresseerd in neuromodulatie. Samen met Marc doet hij een trial naar de effectiviteit van rTMS bij patiënten met een bipolaire depressie (de T-BIDE studie).

Prof. dr. Ger Keijsers

Psychologische behandeling van mensen met bipolaire stoornis staat in de belangstelling. Wegens het chronische karakter en klachtenoverlap met mensen met persoonlijkheidsstoornissen is het begrijpelijk dat men daarbij ook aan schematherapie denkt. Bij Pro Persona lopen studies naar groepsgewijze, modi-gerichte schematherapie voor mensen met chronische angststoornissen en met chronische depressieve stoornissen. Waarom niet ook voor mensen met bipolaire stoornis? In deze verkenning staan we stil bij de vraag hoe schematherapie werkzaam kan zijn voor mensen met bipolaire stoornis, bieden we indrukken van mensen met bipolaire stoornis die een dergelijke groepsgewijze schematherapie ontvingen en presenteren we gegevens uit schema en modi-onderzoek bij mensen met bipolaire stoornis.

Ger Keijsers is klinisch psycholoog en psychotherapeut en werkzaam bij het Expertisecentrum Depressie van Pro Persona. Hij is hoofdopleider van de kp-opleiding bij RINO Zuid, hoogleraar psychologische behandelingen aan de Universiteit Maastricht, en universitair hoofddocent en voorzitter van de master Gezondheidszorgpsychologie bij de sectie Klinische Psychologie aan de Radboud Universiteit.

Dr. Max de Leeuw

Depressies komen gedurende het beloop van de bipolaire stoornis veel voor en zijn verantwoordelijk voor hoge ziektelast. Huidige behandelingen zijn vaak onvoldoende effectief, en een aanzienlijk deel van de patiënten ervaart langdurige beperkingen. Ketamine toont snelwerkende antidepressieve effecten, maar robuust onderzoek bij de bipolaire depressie ontbreekt. We hebben subsidie ontvangen voor een dubbelblinde RCT, waarin we de effecten van twee wekelijkse IV-toediening van ketamine vergelijken met midazolam gedurende een behandelperiode van drie weken met 12 weken follow-up. Primaire uitkomst is vermindering van depressiesymptomen, secundaire uitkomsten omvatten effectduur, terugval, veiligheid en functioneel herstel.

Max de Leeuw is als psychiater en assistant professor verbonden aan het Leids Universitair Medisch Centrum en Rivierduinen. Hij behandelt en onderzoekt patiënten met een bipolaire stoornis. Zijn wetenschappelijk onderzoek richt zich met name op neurobiologische aspecten als ook innovatieve behandelingen van de bipolaire stoornis.

Prof. dr. Eline Regeer

De TOPGGz-afdelingen bipolair (inclusief het expertisecentrum Depressie, Dimence, Altrecht en InGeest) werken al jaren samen in het landelijke KenBiS netwerk om de zorg voor mensen met een bipolaire stoornis en hun naasten te verbeteren. Zij doen dit onder andere op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en innovatie. Recent is het AKWA lerend netwerk Bipolair door deze afdelingen geïnitieerd. Als eerste project richten we ons op betekenisvolle uitkomstmaten van de behandeling. In de presentatie zal ik aandacht besteden aan de resultaten van focusgroepdiscussies met patiënten, naasten en behandelaren over dit onderwerp. In het tweede deel van de presentatie zal ik stilstaan bij vroegherkenning van de bipolaire stoornis. Op initiatief van Marc Lochmann van Bennekom is binnen het KenBiS een werkgroep opgericht met als doel de vroegtijdige herkenning van de bipolaire stoornis te bevorderen. Deze werkgroep is een aansprekend voorbeeld van samenwerking in een landelijk netwerk. Het meest recente product van de werkgroep is een artikel voor het tijdschrift Huisarts en Wetenschap en een praatplaat over tijdige herkenning van de bipolaire stoornis. Ik zal de praatplaat tonen tijdens de presentatie

Eline Regeer is psychiater en onderzoeker bij Altrecht Bipolair en tevens voorzitter van het Kenniscentrum Bipolaire stoornissen (KenBiS) Ook is zij bijzonder hoogleraar klinische psychopathologie stemmingsstoornissen faculteit sociale wetenschappen bij de universiteit van Utrecht.

Drs. Henk Mathijssen

Plusminus ziet het als haar missie om de kwaliteit van leven en de kwaliteit van zorg te bevorderen voor mensen met een bipolaire aandoening en hun naasten. Hiervoor heeft zij drie speerpunten namelijk, lotgenotencontact, informatie en voorlichting en belangenbehartiging. Onderzoek zou als een vierde speerpunt gezien kunnen worden.

In zijn presentatie zal Henk Mathijssen ingaan op het belang van onderzoek en de rol die Plusminus speelt in het professionele netwerk van GGZ-instellingen en academische centra. Is deze rol gelijkwaardig of moeten hier nog stappen worden gezet?

Drs. Henk Mathijssen is sinds 2017 voorzitter van 'plusminus', de vereniging voor mensen met een bipolaire aandoening (bipolaire stoornis) en hun naasten.